

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

“O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI VA MUAMMOLARI” ILMIY-TADQIQOT MARKAZI

“MOLIYA VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” KAFEDRASI

"MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI, ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI"

**mavzusidagi
V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi**

**MATERIALLAR TO‘PLAMI
II QISM
2026-yil 17-mart**

Toshkent – 2026

"Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari" mavzusidagi V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami II qism. -T.: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiytadqiqot markazi. 2026. -362 b.

Ushbu to'plam "Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari" mavzusida bo'lib, unda "O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida respublika moliya bozorining dolzarb muammolari va ularning yechimlari, moliya-bank tizimidagi islohotlar orqali milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish masalalari, aholining moliyaviy savodxonligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari, fond bozorini rivojlantirish imkoniyatlari kabi mavzularga oid tadqiqot ishlari va ilmiy qarashlari aks ettirilgan materiallarning bayoni keltirilgan.

Konferensiya Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiy-tadqiqot markazi faoliyati va IL-21101758-sonli "Alternativ moliya ekotizimini shakllantirish orqali dualistik tizim milliy modelini ishlab chiqish" nomli fundamental loyiha doirasida tashkil etilgan.

To'plamga oliy o'quv yurtlarida iqtisodiy muammolar bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borayotgan professor-o'qituvchilar, doktorantlar, tadqiqotchilar, vazirlik, qo'mita va turli mulkchilik shaklidagi korxonalar va tashkilotlarning yetakchi mutaxassislari, magistr va talabalarning ilmiy izlanishlari natijalari kiritilgan.

To'plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va keltirilgan me'yoriy-huquqiy hujjatlarning haqqoniyligi, tanqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga muallifning o'zlari mas'uldirlar.

Mas'ul muharrir: i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov

Tahrir hay'ati:

DSc, prof. F.I. Isayev

DSc, dots. S.Z. Abrorov i.f.n., prof. X.A. Qobulov

Taqrizchilar:

DSc, prof. Z.A. Shamansurova

DSc M.B. Umarova

PhD S.I. Xalikchayeva

Tashkiliy guruh a'zolari:

M.Berdaliyeva

O'.Axmedova

F.Sindarov

A.Xurramov

ISBN 978-9910-625-38-1

© "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ITM, 2026-yil

KIRISH

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi “O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazida 2026-yil 17-mart kuni “Moliya bozorini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari, zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari” mavzusida o‘tkazilayotgan V Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini amalga oshirish bo‘yicha 2026-yil Davlat dasturida belgilangan institutsional islohotlarning mantiqiy davomi sifatida moliya bozorida shaffoflik, raqobat va samaradorlikni kuchaytirish, uzoq muddatli kapitalni safarbar etish hamda bozorni zamonaviy tartibga solish yondashuvlarini ilmiy asosda muhokama qilishga xizmat qiladi.

So‘nggi yillarda makroiqtisodiy barqarorlikning mustahkamlanishi moliya bozorini chuqurlashtirish uchun qulay zamin yaratmoqda deya olamiz. Jumladan, 2025-yil yakunida O‘zbekistonda YaIM o‘sishi 7,7%ni tashkil etgani real sektor va xizmatlar kengayishi bilan bir qatorda moliyaviy vositachilikni ham sifat jihatdan yangilash zaruratini kuchaytirdi. Kapital bozoridagi dinamikalar ham bu ehtiyojni tasdiqlaydiki, birja kotirovkasiga kiritilgan aksiyalarning bozor kapitallashuvi 284,63 trln so‘mga yetgani, bunda yillik o‘sish 17,4%ni tashkil etgani investor ishonchini, korporativ boshqaruv va axborot oshkoraligi bo‘yicha talablarni qat‘iylashtirishni, institutsional investorlar ulushini kengaytirish hamda bozor infratuzilmasini zamonaviylashtirishni kun tartibiga olib chiqadi. Shu nuqtayi nazardan, Davlat dasturida kapital bozorining normativ-huquqiy asoslarini tubdan takomillashtirish, moliyaviy instrumentlar doirasini kengaytirish, birlamchi-ikkilamchi bozorlarni rivojlantirish, suptech yondashuvlarini joriy etish va bozorni mintaqaviy hamda xalqaro maydonlar bilan integratsiyalash kabi vazifalarning qo‘yilgani konferensiya mavzusining bevosita dolzarbligini belgilaydi.

Konferensiya muhokamalari moliya bozorining barqarorligi va ishonchliligini ta‘minlashni bir nechta o‘zaro bog‘liq yo‘nalishlarda ko‘rsatib beradi, xususan, barqaror moliyalashtirish va ESG yondashuvlarini amaliyotga singdirish, raqamli transformatsiya sharoitida fintex va sun‘iy intellekt yechimlari bilan bog‘liq imkoniyatlar hamda tartibga solish risklarini muvozanatlash, aholi va investorlarning moliyaviy savodxonligini oshirish orqali moslashuvchan infratuzilmani kuchaytirish, shuningdek, muqobil moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish orqali kapital manbalarini diversifikatsiyalash kabilar shular jumlasidandir. Davlat dasturida fintex yo‘nalishlarini rivojlantirish bo‘yicha tizimli tashabbuslar, shuningdek, energetika tarmog‘ida ESG tamoyillarini jadallashtirish vazifalari belgilanganining o‘zi moliya bozorini rivojlantirish masalasi endi “instrument” doirasidan chiqib, institutsional sifat va boshqaruv standartlari darajasiga ko‘tarilganini ko‘rsatib beradi. Ushbu tezislar to‘plamida jamlangan ilmiy qarashlar va amaliy takliflar moliya bozorini shaffof, barqaror va innovatsion rivojlantirish bo‘yicha qarorlar qabul qilish jarayonini metodologik jihatdan boyitishiga, shuningdek, ilmiy hamjamiyat va amaliyot o‘rtasidagi konstruktiv hamkorlikni yanada kuchaytirishiga ishonamiz.

***“O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari
va muammolari” ilmiy-tadqiqot markazi direktori,
i.f.d., prof. Xudoyqulov Sadirdin Karimovich***

MUNDARIJA

I SHO'BA

"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA MOLIYA BOZORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNI ESG TAMOYILI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Tilabov N.T.	Davlat qarz siyosati: risklarni kamaytirish va fiskal barqarorlikni ta'minlash.....	9
Tursunxodjayeva Sh.Z	Moliya bozorini barqaror rivojlantirishda esg tamoyillarini qo'llash.....	12
Каюмов Р.И., Галкин В.Ю.	Некоторые проблемы развития финансовых рынков Республики Узбекистан.....	15
Дусмухамедов О.С.	Тараққий этган мамлакатларда креатив иқтисодийни ривожлантиришнинг ўзига хос хусусиятлари.....	18
Жиянова Н. Э.	Замонавий иқтисодий шароитда корхоналар молиявий ресурсларини бошқариш самарадорлигини ошириш йўллари.....	22
Сидикназарова М., Рахимова Д.	Совершенствование финансовых рынков в рамках стратегии «Узбекистан-2030» на основе принципов ESG.....	26
Yakhyaeva I.K., Mardiev B.S.	Management mechanisms of sewing and knitwear clusters within the framework of the Uzbekistan-2030 strategy.....	29
Jonuzokov M.K.	Oliy ta'limda investitsion risklarni baholashning muhim shartlari.....	33
Одинаев Ф.З.	Оптимальный уровень государственного долга в развивающихся экономиках.....	36
Karimov B.V.	Infratuzilmani rivojlantirishda tashqi qarz barqarorligi.....	40
Fozilova Sh.	Milliy ishlab chiqaruvchilarning jahon bozorlarida raqobatbardoshligini ESG tamoyillari asosida barqarorlashtirish (O'zbekiston – 2030 strategiyasi doirasida).....	43
Sobirova U. R.	Davlat moliyaviy siyosati doirasida O'zbekiston moliya bozorini esg tamoyillari asosida rivojlantirish istiqbollari.....	46
Shomansurova Z., Sobirjonov O.O.	Yangi O'zbekiston taraqqiyotida ESG yondashuvi va moliya bozori transformatsiyasi.....	49
Raxmonov J.G'.	Sanoat korxonalarida yashil loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatlari	52
Yakubova R. G'.	Davlat fiskal vositalari orqali energetika loyihalarini moliyalashtirishni rag'batlantirish imkoniyatlari.....	55
Jahongirov K.	O'zbekiston – 2030 strategiyasi doirasida ta'lim turizmini rivojlantirishning nazariy va amaliy imkoniyatlari.....	58
Meyliyev O.R., Gofurova K.	Yevropa ittifoqi tajribasi asosida O'zbekiston moliya bozorining barqaror rivojlanishida yashil moliyaviy instrumentlarning roli.....	61
Элмирзаев С.	Акциялар жозибadorлиги рақобатдаги устунлик асоси.....	64
Исаджанов А.А.	Суверен фаровонлик жамғармаларининг инвестицион салоҳияти	70

II SHO'BA

MOLIYA BOZORI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA INSTITUTSIONAL INVESTORLAR ROLINI OSHIRISH

Ahmedov A.A	Korxonalarda innovatsion faoliyatni moliyalashtirishda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash masalalari.....	74
Hakimova N.	Banklarda risk-menejment tizimini takomillashtirishning moliya bozori barqarorligi va investorlar faolligiga ta'siri.....	77
Yaxshiboyev J.A., Adxamjonov Sh.B	Korporativ tuzilmalarda aksiyalarni splitlash amaliyoti.....	79

Yaxshiboyev J.A., Adxamjonov Sh.B	Qimmatli qog'ozlar bozorining muomala xarakteri bo'yicha tasniflanishi.....	82
Oramov J.J.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining moliyaviy barqarorligini oshirishda ekonometrik modellashtirishning ilmiy-nazariy qarashlari.....	85
Жумаев С.З.	Корхоналарда қарз маблағларини жалб этишининг ташкилий жиҳатлари.....	88
Ismoilova M. I.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy savodxonlikni oshirish masalalari.....	92
Кадыров Т.А.	Возможности применения зарубежного опыта приватизации авиационной отрасли в Республике Узбекистан.....	95
Yo'lchiyev O.U.	Zamonaviy moliya bozorida xarajatlar hisobi va audit tizimining strategik ahamiyati.....	97
Muratov A.A	Moliya bozori barqarorligini ta'minlashda aksiyadorlik jamiyatlarining ustav kapitali hisobi samaradorligini baholashning integral modeli.....	101
Зайниддинов А.З.	Инсон капиталига инвестицияларни молиялаштиришнинг долзарб масалалари.....	104
Султанов Д.Э.	Олий таълимни молиялаштиришда давлат инвестицияларининг аҳамияти.....	107
Umarova M.B.	O'zbekistonda banklarni transformatsiyalash jarayonida raqamli bank hizmatlarini rivojlantirish yo'llari.....	110
Umarova M.B., Boboxanov S.B.	Banklarni raqamli transformatsiyalashning ilmiy-nazariy yondashuvlari.....	114
Акбаралиева С.У.	Экономическая сущность и классификация институциональных инвесторов.....	117
Фрумина С.В.	Механизмы антифрод-регулирования на финансовом рынке	120
Tajiddinov J.Sh.	Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda kredit tizimini takomillashtirish yo'llari.....	124
Tukhtaev K.	Financial stability and risk resilience of Uzbekistan's banking system during global economic instability.....	128
Nomozov U.I.	Muammoli kreditlarning bank likvidiligi va rentabelligiga ta'siri.....	131
Shavkatov B.R.	Fond bozorida barqaror talabni shakllantirishda institutsional investorlar roli.....	134

III SHO'BA

АХОЛИНИНГ МОЛИЯВИЙ САВОДХОНЛИГИНИ ОШИРИШ ВА БЮДЖЕТ-СОЛИҚ ТИЗИМИНИ ОҚИЛОНА БОШҚАРИШДАГИ УСТУВОР MASALALAR

Xudoyqulov S.K., Xalikchayeva S.I.	Soliq solinadigan bazasini aniqlashda asosiy me'yoriy-huquqiy hujjatlar va ularning metodologiyaga ta'siri.....	138
Yarmetova N.Sh.	Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish va byudjet-soliq tizimini oqilona boshqarishdagi ustuvor masalalar (Xorazm viloyati misolida)..	145
Мейлиев О.Р.	Аҳолининг молиявий саводхонлигини ошириш масалалари.....	148
Рахимова М.Д.	Влияние государственных расходов, государственного долга и экономического роста на бюджетный баланс.....	151
Sunatullayeva Sh. X.	Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish yo'nalishlari.....	155
G'afforov K.Sh.	Jismoniy shaxslarning daromadlaridan undiriladigan soliq tushumlari samaradorligini oshirishda xorij tajribasining o'rni.....	157

Ерманова К.Р.	Методологические и институциональные ограничения внедрения инновационных моделей финансирования креативной экономики на развивающихся рынках.....	162
Жиянова Н.Э., Ихтиерова Д.	Приоритетные задачи в повышении финансовой грамотности и рациональном управлении бюджетно-налоговой системой.....	165
Xudaybergenova R.	Byudjet-soliq siyosatining iqtisodiyotning investitsion jozibadorligini oshirishdagi strategik ustuvor yo'nalishlari va ularni takomillashtirishning nazariy-amaliy asoslari.....	169
Bauetdinov M.J., Eshbanbetov E.M.	Enhancing local budget management capabilities of authorities in Uzbekistan.....	173
Xamdamov Sh.K.	Kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoyalashning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish.....	176
Islomov J.D.	Chegara savdo zonalarini tashkil etish bo'yicha institutsional yondashuvlar.....	180
Davranov O.A.	Mintaqaviy rivojlanishni aniqlashdagi uslubiy yondashuvlar.....	183
Максудхожаева Д.М.	Взаимосвязь финансовой грамотности населения и рационального управления бюджетно-налоговой системой.....	186
Ibroimova L.B.	Milliy iqtisodiyotni diversifikatsiyalash sharoitida davlat budjeti solikli daromadlari samarali ijrosini ta'minlash yo'llari.....	189
Xalekeyeva P., Asatillayeva Z.N.	Moliyaviy savodxonlikni oshirishda ommaviy axborot vositalarining roli.....	193
Куцури Г.Н.	Трансформация методологических подходов к сбалансированности бюджета государства.....	196
Makashina O.V.	Budgetary instruments to support preferential treatment.....	200
Zafarova A.Sh.	Moliyaviy savodxonlikni oshirish - investitsion faollik va fiskal barqarorlikni ta'minlash vositasi.....	202
Гамарник И.А.	Сбалансированность бюджетной системы через призму налоговых доходов: вызовы и пути решения.....	206

IV SHO'BA

SUN'IY INTELLEKT VOSITALARINING MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR KRAUDFANDING PLATFORMALARIDA QO'LLANILISHI: ISTIQBOLLAR VA XAVFLAR

Mirzarakhimova A.B.	Application of machine learning for the prevention of financial fraud in payment systems of Uzbekistan.....	210
Batirov M. A.	Bank xizmatlarini ko'rsatishda sun'iy intellekt istiqbollari.....	212
Rakhimboeva S.	Application of artificial intelligence tools in financial technology and crowdfunding platforms: prospects and risks.....	216
Бауетдинов М.Ж., Джумамуратова Х.	Роль государственных цифровых платформ в системе социальной поддержки населения.....	220
Ruzimatova Sh., Sharapova M.A.	Moliyaviy texnologiyalar va kraudfanding tarmoqlariga sun'iy intellektning ta'siri.....	224
Xusanova D.Sh.	Moliyaviy xizmatlar va blokcheyn texnologiyalari transformatsiyasi	227
Rashidov S.	Artificial intelligence in fraud detection for digital financial services: efficiency gains and ethical risks.....	229
Abdullayeva M.Kh.	Evaluating the impact of artificial intelligence technologies on banking: opportunities and risks.....	232
Akhmedova U.M.	Risk-based supervision of islamic microfinance organizations in Uzbekistan under the evolving prudential framework.....	234

Шамансурова З., Абдуалиева Г.	Трансформация механизмов финансового контроля на основе внедрения регуляторных технологий и инструментов искусственного интеллекта.....	238
Kuldasheva Z., Narziyev A.B.	Artificial intelligence tools in investment decision-making: prospects and risks for Uzbekistan's financial market.....	241
Тюрина Ю.Г.	Реализация концепции ответственного потребления и производства в модели устойчивого развития.....	244
Xidirov N.G', Jumanazarova A.B.	Fintech xizmatlarining bank tizimidagi raqobat muhitiga ta'siri.....	248
Xidirov N.G', G'ulomova M.M.	Raqamli banklarning o'zbekiston moliya tizimi raqamlashuviga ta'siri..	250
Демидова С. Е.	Факторы стимулирования развития молодежного технологического предпринимательства в условиях технологических трансформаций.....	253
Mamurov S.I., Darmenbayeva Sh. S.	Xorijiy davlatlarda smart turizmni rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning moliyaviy jihatlarini.....	260
Turabova Sh.	Big data texnologiyalarini tijorat banklarida qo'llashning xavf-xatarlari va tartibga solish jihatlarini.....	263
Ризакулов Ш.Ш.	Цифровая трансформация системы государственных закупок: проблемы и перспективы.....	268
Sabirova S.	Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy firibgarlik turlari va ularga qarshi kurashishda AI texnologiyalarining samaradorligi.....	271
Abdullaeva S., Abduraupov R.	Financial and risk implications of ESG management in commercial banks of Uzbekistan: profitability, and sustainable growth prospects.....	274

V SHO'BA

ALTERNATIV MOLIYA EKOTIZIMI ORQALI DUALISTIK TIZIM MODELINI SHAKLLANTIRISH

Rahmonqulov I.O.'	Qimmatli qog'ozlar bozorining rivojlanishi va uning kapital bozori barqarorligini ta'minlashdagi o'rni.....	277
Ташматова Р.Г.	Альтернатив молия экотизимини ривожлантиришда рақамли валютанинг (МБРВ) халқаро тўловларни оптималлаштиришдаги ўрни.....	281
Sindarov F.K.	Dual moliya tizimi orqali aholining bo'sh jamg'armalarini kapital bozoriga jalb etish istiqbollari.....	284
Olmosova M.Sh., Soatova N.B.	Sug'urta kompaniyalarining investitsion faoliyati va uning moliya tizimidagi o'rni.....	288
Turakulov T.A.	Mintaqaviy iqtisodiyotini rivojlantirishda klaster siyosatlarini rivojlantirish.....	291
Исроилов О.О.	Ўзбекистонда барқарор ривожланиш мақсадларига эришишда ислом молиядан фойдаланиш истиқболлари.....	294
Pardayev F.G.	Umumiy foydalanishdagi avtomobil yo'llarini moliyalashtirishning tashkiliy va huquqiy asoslari.....	298
Safarova N.A., Ulashov D.J.	Islomiy moliya prinsiplari va ularni qo'llashning nazariy-huquqiy asoslari.....	301
Sayfulloyeva J.	Kapital bozori barqarorligini ta'minlashda sukuk instrumentlarining roli.....	306
Shodmonov R.G', Sharipjonova M.D.	O'zbekistonda islom moliyasini rivojlantirishning nazariy asoslari va istiqbollari.....	308

Pethias Siame	The language of fintech: a discourse analysis of persuasion and framing in financial innovation.....	312
Сайдирасулов Л.А.	Янги Ўзбекистон иқтисодиётида исломий молия бозорининг имкониятларидан фойдаланиш имкониятлари.....	324
Ismoilov N. N.	Kichik biznesda transport-logistika jarayonlarini alternativ moliya asosida takomillashtirish.....	328
Sherbekova K.N.	Tijorat banklari faoliyatini transformatsiya qilishda raqamlashtirish va raqamli texnologiyalarning tutgan o'рни.....	331
Ўринбоев Ф.Ф.	Ўзбекистон республикасида фуқароларни давлат пенсия таъминоти тизимида молиявий назоратни такомиллаштиришда хориж тажрибалари (АҚШ, Канада ва Германия мисолида).....	335
Юлдашев Н.М.	Использование моделей исламского финансирования для предэкспортного финансирования на примере контрактов мурабаха и салам.....	338
Qurbanqulova N.	O'zbekistonda sug'urta kompaniyalari moliyasidagi mavjud muammolar va ularni hal qilish yo'llari.....	342
Yuldashev S.	O'zbekistonda turizm sohasini moliyalashtirishning dolzarb masalalari va rivojlanish istiqbollari.....	344
Sodikov Z.R.	Yashil barqaror iqtisodiyotning rivojlanish xususiyatlari.....	348
Ismoilov A.J.	O'zbekistonda mehnat migrantlari pul o'tkazmalarining joriy dinamikasi va moliya bozori barqarorligiga ta'siri.....	351
Жиянова Н.Э., Муратов А.Т.	Управление рисками и доходностью в акционерных обществах, на примере ао «Алмалыкский горно-металлургический комбинат»...	357

**"MOLIYA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI,
ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI"**

**mavzusidagi
V xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi**

**MATERIALLAR TO'PLAMI
II QISM**

Mas'ul muharrir:
i.f.d., prof. S.K.Xudoyqulov

Kompyuterda sahifalovchi:
Z.A. Fazliddinova

Bosishga ruxsat etildi 11.03.2026-y. Qog'oz bichimi 60x80 1/16.

Shartli bosma tabog'i 37,6 b.t. Adadi 100 nusxa.

"Science and innovation" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Manzil: 100155, Toshkent shahri, Sergeli tumani, Quruvchi dahasi, 22/43, +998993319654

Tahririyat manzili:

100003, Toshkent sh., Chilonzor tumani, Islom Karimov ko'chasi 49-uy

Telefonlar (99871) 239-28-26, 239-28-98